

ידוע אם התפוח עשה פירותי אבל בידוע שאמא לא נפקדה.
והואיל והיתה טרודה כל ימיה בכל מיני סגולות ורפואות לא
דאתה יום של מנוחה עם בעלה.

מתוך כך שהו עשר שנים בלא בנים וכבר נתיאשו לשמוח
כשאר כל אדם מישראל והצדיקו עליהם את הדין ואמרו: אם
גזירת השם היא שלא נראה בנים, נקבל את הגזירה באהבה.
התחילו כל משפחתו של אבא מתגרין באמא עליה השלום
והיו מתכבדים בקלונה והיו מכנים אותה בכל מיני שמות של
גנאי וכל יום ויום היו אומרים לו לאבא: נַעַר עַצְמָךְ מאשה
זו ותן לה גט פטורין וקח לך אשה אחרת שתלד לך בנים
ובנות. והיו מתקבצים לביתו וצועקים אוי ואבוי, שהוא יושב
עם עקרה ומקפח את ימיו בלא שמחה, ולא הניחו לו לישב
בשלוה. לא גרשה מפני השלום שהיה בינו לבניה ולא ישב
בביתו מפני קרוביו והתחיל מפליג בנסיעות. וכשהיה חוזר לביתו
לשבת ויום טוב היו מתקבצים כל קרוביו אצלו ומקיפים אותו
מכל צדדיו וצועקים: חייך שאי אתה זו מכאן עד שתתן לה
גט. ומעשה וקדעו בחמתם פי התנור והשליכו את החמין בפניה.
מה עשה אבא? הלך ולן בבית המדרש ובמוצאי שבת
רתם את העגלה ונסע למרחקים, שכל נודדיו וטלטליו ויגיעותיו
לא היו קשים בעיניו כאותן הקטטות שבבית. היה רגיל לחזור
לביתו ערב שבת. חזר אחת לארבעה שבועות, ופעמים שעבר
חצי שנה שלא ראו סוסיו את כתלי אורתו. הוא היה נוסע
למדינת וזלזכיי ולשאר המקומות הרחוקים. וכשחזר לביתו חזרה
הצרה, שמיד באו אחיו ואחיותיו ואביו ואמו ושאר כל קרוביו
וקשרו עליו הספר: אוי מי יאמר קדיש על נשמתך. אפילו גוי
להבריל מתאוה לבנים, ועלוב זה יושב עם עקרה בלא בן
ובלא יורש.

פעם אחת חזר לביתו ואותו היום ערב פסח היה ולא
נכנסו קרוביו לספור עליו ולבכותו כדרכם. וכן כל ימי חג
הפסח לא אמר לו אחד מקרוביו דברי שמחה אבא עם אמא כל
ימי הפסח ונתן שבח והודיה להקדוש ברוך הוא שהמציא לו

שְׁנֵי סְפוּרִים

מאת ש"י עגנון

(א) לְדָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁמְשׁוֹן בְּעַל הַעֲגָלָה

מספורי נְטַע בעל עגלה

עד שלא נולד יעקב שמשון אחי היתה אמא עליה השלום
עקרה שנים הרבה והיתה משכימה על פתחיהם של צדיקי הדור
שיבקשו רחמים עליה בשביל שתלד והיתה מכתתת רגליה
ממקום למקום והיתה שואלת כל מיני סגולות ורפואות, אפילו
מן הקדרים הזקנים להבדיל שעשו לה כל מיני כישוף, ולא
הניחה שום סגולה או רפואה שלא עשתה. וכבר בלעה ערלת
תינוק שנימול וביצת חזיר מיובשת שרסקה להבדיל באלף
אלפי הבדלות במרקחת של אתרוג. אף היא עשתה קדירה של
שעוה והכניסה מה שהכניסה וטמנה אותה תחת התפוח. אין

לא נתן לו הרב או ראש המדינה את בתו. וכאן ימחול מעלתו שאני מערבב דבר בדברי. באותו פרק היה אצלנו אדם אחד פְּרָטְשִׁי שמו שהיה משכיר סוסים לעוברי דרכים והצליח הרבה בעסקיו ורצה להִדְבֵּק בלומדי תורה ונתן לו לאחי את שיינדילי בתו לאשה ופינה לו חדר מיוחד ופסק לו מזונות על שולחנו כל ימי חייו. ויעקב שמשון אחי חי אותן השנים בנחת ואשתו ילדה בנים ובנות ועיניו רואות ולבו שמח. אין שטן ואין פגע רע. והוא נוסע לעיר וקושר את סוסו בפתחו של הרב ונכנס ומפלפל עמו בתורה. והרב חיבב אותו וכך היה אומר: כדאי הוא יעקב שמשון שהפסדתי שכר גם על-ידי. הקיצור: יעקב שמשון לא היה חסר להנאתו כלום, מחלב צפודי עד קליפת השום. פעם אחת בא שר אחד שנהפכה לו מרכבתו בדרך וסוסיו ורָפְּבוּ מוטלים כפגרים מתים, ושכר לו סוסים אחרים. ולא היה אדם שינהיג את הסוסים. אמר יעקב שמשון לחמיה: חמי. שמעתי שמינו רב חדש באותה העיר שאותו שר דוצה לילך. ואני משתוקק לתהות על קנקני. הרשני ואלך עם השד. פיו הכשילו. הוא נתכוין לכבוד התורה ולומדיה ומזלו נתכוין להעמידו בתפקידו. מכאן ואילך כשהיו צריכין לסייס היה חמי אומר לו: יעקב שמשון, רתום את העגלה. יעקב שמשון, סע למקום פלוני. ועדיין חציו עוסק בתורה וחציו עוסק בסוסים. כיון שהגיעה שעתה של אחות אשתו שתנשא. אמר לו חמי של יעקב שמשון ליעקב שמשון: יעקב שמשון, הִרְבֵּב את אשתך ואת בניך על העגלה ופָּנָה מקומך לזוג הצעיר. הושיב יעקב שמשון את אשתו ואת בניו ואת בנותיו על העגלה ויצא בפחי נפש, וקבל את הסוסים ואת העגלה במקום נדוניא והכניס עצמו בעול הפרנסה ובעול הסוסים ובעול הנוסעים והגיע למקום שהגיעו אבותיו ואבות אבותיו. שאין בידינו לשנות מנהג אבותינו, ואפילו אדם עושה עושר וכבוד ולומד תורה, אם אביו בעל עגלה סופו שיהא אף הוא בעל עגלה. ולא הוא בלבד אלא זרעו וזרעו עד סוף כל הדורות. שאין אדם יכול להפקיע עצמו ממערכתו. אבל אני איני מפקיע עצמי חס ושלום

מנוחה בביתו, ושמה את אשתו והיטיבו לבם כחתן וכלה. כשהגיעה שעתו לנסוע מצא את האורוה מוקפת מקרוביו. אמרו לו: אי אתה נוסע עד שתתן לה גט פטורין ותגרשה. אמר להם: אחר כל הימים שישבתי עמה תאמרו לי שאגרשה. לא אסע ולא אגרשה. ומחמת כל אותו הצער והיסורים והבושה חלה ונפל למשכב. נכנסו אצלו לבקרו, וכיון שנכנסו התחילו מציקים לו בדברים עד ש'א ראה תקומה בפניהם. אמר להם אבא לקרוביו: בבקשה מכם, הניחו לי שאבויא תחילה. שאם אני מגרש אותה מי סועד אותי על מטתי? מי מבשל לי כף מרק? צעקו ואמרו: לגופו הוא דואג לנשמתו אינו דואג, מי יאמר עליך קדיש אחרי מאה ועשרים שנה? מי ידליק נר לנשמתך? אלא גרש אותה ותשא בת בנים. בְּיָנִי לְבִינֵי הגיע חודש אייר, ומנהג יש בעירנו שאין כותבים גט באייר. למה? מחמת ספק אם כותבים אֵיֶר ביום אחת או אייר בשתי יודין. אבל בין שאיר חסד בין שאייר מלא יצא. כמו שאומרים: אפילו עגלה עומדת מלאה יהודים, הזמן אינו עומד. כשראה אבא שאינו יכול לעמוד בפני קרוביו, הסכים לגרש אותה. נטל אבא את אמא והלך עמה לבית הרב. שרטט לו הסופר נייר לגט והרבנית שדלתה לאמי בדברים שלא תבכה. וכל קרוביו של אבא ואחיו ואחיותיו ואביו ואמו עומדים ושמחים ונותנים שבח והודיה לשמו יתברך שפקח את עיניו של אבא ונתן בו בינה לגרש את אשתו. פתאום נשתנו פניה ונתעלפה לא עליכם והכירו שהיא מעוברת. אמר לו אבא לסופד: ימחול נא מעלתו, בשעה אחרת אני משלם לו שכר טרחתו. ואימתי שלם? כשנתמלאו ימי עיבורה וכתב לו פתקאות לשמירת הולד. מיד הוליכו אותם כל קרוביו לביתם בשירים ובמחולות ושמחו עם אבא ועם אמא עד שילדה בן זכר. עד כאן מעשה לידתו של יעקב שמשון אחי. והואיל כשהיה יעקב שמשון אחי בבטן אמו הדיח דיה תורה. בשעה שעמד אבא עליו השלום בביתו של הרב ליתן גט לאמא, היתה נפשו חושקת ללמוד תורה. והיה עמל בתורה. עד שיצאו לו מוניטין בעולם. ולפי שבנו של בעל עגלה היה

ממערכתי אלא אני עומד בתפקידי פעמים נוסע אני עם גלח
ופעמים עם יהודי כמלאך. יהי רצון שאזכה על עגלה זו ובסוסים
אלה להקביל פניו של מלך המשיח שיבוא במהרה בימינו אמן.